

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-51>

Сейтасанова Анастасія, доктор філософії (PhD), мистецтвознавець галереї «НЮ АРТ», Київ, Україна

ОГЛЯД ОСОБОВОЇ СПРАВИ АДАЛЬБЕРТА ЕРДЕЛІ З ФОНДУ ЦДАМЛМ УКРАЇНИ

Ключові слова: Адальберт Ерделі, закарпатський живопис, архівні джерела, дослідження.

Seitasanova Anastasiia, PhD, Art Historian in NU ART Gallery, Kyiv

REVIEW OF THE PERSONAL FILE OF ADALBERT ERDELYI FROM THE FUND OF CSAMLA OF UKRAINE

Abstract. The study presents an analysis of personal file of the prominent Ukrainian painter and teacher Adalbert Erdelyi (1891–1955). The results of the study offer several important biographical clarifications and outline promising areas for future research

Key words: Adalbert Erdelyi, Transcarpathian painting, archival sources, research.

Творча, педагогічна, культурно-просвітницька та організаційна діяльність Адальберта Ерделі (1891–1955) є важливим внеском в історію українського мистецтва першої половини ХХ століття. Це твердження за-свідчене чисельними науковими працями, популяризацією доробку майстра в музейній та галерейній діяльності та численній кількості підробок картин на ринку мистецтва. Бібліографія, в якій автори торкалися постаті А. Ерделі налічує понад 200 публікацій у різних видах джерел десятків фахівців, серед яких наші сучасники: О. Андріанова, О. Гаврош, А. Ковач, А. Коприва, О. Лагутенко, І. Небесник, І. Павельчук, М. Приймич, М. Сирохман, А. Чейпеш, В. Штець та ін. Однак, наразі лишається неопрацьованою архівна справа митця, що зберігається у фонді Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України у Києві.

Завдяки цим матеріалам ми маємо змогу отримати точні біографічні дані та інші матеріали для доповнення творчої біографії А. Ерделі. Справа складається з 9 документів на 17 аркушах. До неї входять: 1) заява майстра до правління Спілки художників України від 20 серпня 1945 року із проханням прийняти його в організацію; 2) особова картка А. Ерделі як члена Спілки Радянських Художників, в ній зібрані дані щодо його освіти, стажу роботи та професійних досягнень; 3) особистий листок по обліку кадрів; 4) документ, в якому перераховані місця роботи майстра та перелік осно-

вних творів; 5) анкета для членів спілки радянських художників України, де перелічені країни та кількість творів, які у А. Ерделі там придбали; 6) автобіографія митця, друквана на машинці, в якій він коротко описує свій життєвий шлях, написана 25 лютого 1946 року; 7) коротша автобіографія, написана від руки від 15.12.1959 р.; 8) характеристика на А. Ерделі; 9) офіційний лист від відповідального секретаря СРХУ Г. Романова до голови Закарпатського обласного правління СРХУ В. Свида від 15.01.1955 р., в якому йдеться про клопотання перед Верховною Радою УРСР про присвоєння А. Ерделі звання почесного звання заслуженого діяча мистецтв Української СРС.

Аналіз вищезгаданих документів дозволяє без надмірних емоцій оглянути біографію майстра, написану «мовою канцелярії», та побачити хронологію подій та результати його плідної праці. Цікавою для роздумів є автобіографія А. Ерделі 1946 року. Він згадує як важко було знаходитися за кордоном та під угорською окупацією на Закарпатті, повний надій на визнання свого багатого мистецького та педагогічного досвіду й перспективи розвитку в новій радянській країні. Лист до В. Свида вкотре підкреслив, як високо А. Ерделі цінили колеги з фаху, однак, як нам відомо, ніяких почесних звань від влади він так і не отримав.